

INHOUDSOPGAVE

- pag. 3: Ten geleide
- pag. 4: Algemeen Programmaoverzicht
- pag. 5: Organisatie
- pag. 6: Donderdag 19 Maart 1987 - I
- Inleiding
 - Dagorde
 - Curricula
- pag. 10: Donderdag 19 Maart 1987 - II
- Inleiding
 - Dagorde
 - Curricula
- pag. 14: Vrijdag 20 Maart 1987
- Inleiding
 - Dagorde
 - Curricula
- pag. 20: Zaterdag 21 Maart 1987
- Inleiding
 - Dagorde
 - Curricula
- pag. 23: Foutrekening

Fundação Cuidar o Futuro

Het evangelie van Jezus Christus, in en door de kerk beleden en doorgegeven, openbaart ons de heilzame betrokkenheid van God op de mens en diens geschiedenis. Die openbaring houdt ook de opdracht in aan de geloofsgemeenschap om zo haar plaats in de samenleving en geschiedenis in te nemen, dat Gods heil daarin tot ontplooiing kan komen.

De betekenis van deze gelovige visie voor de hedendaagse Nederlandse samenleving konkretiseert zich in de plicht van de geloofsgemeenschap om zich in te zetten voor een menswaardige samenleving. Bij die inzet mag zij uitgaan van de feitelijke maatschappelijke taken, die zich in de loop van de geschiedenis hebben uitgekristalliseerd: op het vlak van onderwijs en vorming, gezondheidszorg en verpleging, politieke verantwoordelijkheid en sociale zekerheid, cultuur en bevordering van gezonde intermenselijke relaties (niet op de laatste plaats familierelaties).

Maar ook dient zij gevoelig te zijn voor en zich te bekommeren om de nieuwe uitdagingen die zich in onze dagen, onder druk van veranderende omstandigheden en mondiale ontwikkelingen, aandienen. De confrontatie met problemen als verslaving, diskriminatie, de schending van de mensenrechten, de honger in de wereld, de uitputting van de natuur en het vredesvraagstuk vraagt om een antwoord van de christen.

Tenslotte kan gewezen worden op taken die zich in het licht van de agenda van de toekomst aan het profileren zijn. Er is de iedern van de macht van mensen over de natuur en elkaar. Er is de vraag hoe die beheersbaar en controleerbaar is te houden. Er is de vraag welke grenzen aan groei en ambitie gesteld moeten worden, opdat het bestaan zelf niet op het spel wordt gezet of zelfs maar een te zware hypotheek wordt gelegd op toekomstige generaties. Er is tenslotte de vraag van de verantwoordelijkheid voor die toekomst en het daarmee verbonden lot van komende generaties.

Ten aanzien van deze grootse taken is het begrip "deskundige" eigenlijk ongepast. De gelovige weet dat zijn aandeel in het heilswerk Gods niet meer is dan een bescheiden bijdrage. Maar om die bijdrage tot zijn recht te laten komen is de inzet nodig van alle capaciteiten en deskundigheden, waarvan uiteindelijk ook God zelf weer de bron is.

"LEKEN; DESKUNDIGEN BIJ DE GRATIE GODS"**1 : LEKEN AKTIEF IN DE PLAATSELIJKE GELOOFS-GEMEENSCHAP**

Een werkdag voor vrijwilligers in het kerkewerk
op Donderdag 19 Maart 1987

georganiseerd door de Theologische Faculteit Tilburg

Plaats : Theologische Faculteit Tilburg (zie pag. 23)

Tijd : 9.30-17.00 uur

Sprekers : drs. Arthur Polspoel
drs. Bärbel de Groot-Kopetzky
prof.dr. Knut Walf

(zie verder pag. 6-9)

2 : THEOLOGEN EN DE UITDAGING VAN DE FEMINISTISCHE THEOLOGIE

Een werkdag voor zijn leden

op Donderdag 19 Maart 1987

georganiseerd door het Werkgenootschap van Katholieke Theologen in Nederland.

Plaats : Maranathakerk (Cobbenhagenlaan) (zie pag. 23)

Tijd : 9.30-17.00 en 18.30-22.00 uur

Sprekers : drs. Ted Schoof
prof.dr. Ursula King
drs. René van Eyden
drs. Anne-Marie Korte

(zie verder pag. 10-13)

3 : DE GELOVIGE EN DE AGENDA VAN DE TOEKOMST

Een symposium voor betrokkenen

op Vrijdag 20 Maart 1987

georganiseerd door de Katholieke Raad voor Kerk en Samenleving, de Radboudstichting en het Thijmgenootschap

Plaats : Hoofgebouw Katholieke Universiteit Brabant
(zie pag. 23)

Tijd : 9.30-17.00 uur

Sprekers : prof.dr. Ad Peperzak
prof.dr. Theo Zweerman

(zie verder pag. 14-19)

4 : HET VOLK VAN GOD IN DE WERELD VAN VANDAAG

Slotzitting van het congres

op Zaterdag 21 Maart 1987.

Plaats : Hoofgebouw Katholieke Universiteit Brabant
(zie pag. 23)

Tijd : 10.00-16.30 uur

Sprekers : H.E. Maria de Lourdes Pintasilgo
dr. David A. Seeber
mgr.dr. Ben Möller
prof.dr. Anton Weiler

(zie verder pag. 20-23)

Fundação Cuidar o Futuro

CONGRESPRESIDIUM

Het congres zal worden voorgezeten door een per dag wisselend presidium.

- Donderdag 19 Maart 1987 : prof.dr. Karl Merks
 drs. Bärbel de Groot-Kopetzky
 dr. Frans Maas
- Vrijdag 20 Maart 1987 : prof.dr. Karl Merks
 dr. Ilse Bulhof
 prof.dr. Anton Weiler
- Zaterdag 21 Maart 1987 : prof.dr. Karl Merks
 drs. Bärbel de Groot-Kopetzky
 prof.dr. Anton Weiler

CONGRESCOMMISSIE

Het congres is voorbereid door een commissie, bestaande uit:

- Voorzitter : prof.dr. Anton Houtepen
 Secretaris : dr. Pieter Anton van Gennip
 Leden : dr. Hardy Beekelaar
 dr. Ilse Bulhof
 drs. Bärbel de Groot-Kopetzky
 prof.dr. Frans Haarsma
 Johan Hamers
 prof.dr. Hermann Häring
 prof.dr. Ernst Heide
 dr. Frans Maas
 prof.dr. Karl Merks
 prof.dr. Nico Schreurs

CONGRESBUREAU

- Algemene coördinatie : dr. Pieter Anton van Gennip
 drs. Paul Dijkstra
- Coördinatie Faculteit : dr. Frans Maas
- Coördinatie KUB : Leon Lejeune
- Secretariaatsstaf : Esther Miltenburg
 Tineke van de Ven
 Marthy Verstraeten
 Gerdy de Werd

Tijdens het congres zijn leden van de staf herkenbaar aan hun badges.

ADRESSEN

- Correspondentieadres : "Leken, deskundigen bij de gratie Gods"
 Luybenstraat 21
 5211 BS 's-Hertogenbosch
 073-135460
- Congresbureau KUB : Postbus 90153
 5000 LE Tilburg
 013-662700

LEKEN AKTIEF IN DE PLAATSELIJKE GELOOFSGEMEENSCHAP

Een werkdag voor leken die op de een of andere wijze actief zijn in de kerk, m.n. in de plaatselijke geloofsgemeenschap. We denken daarbij aan allerlei werkgroepen: verwelkoming, eerste kommunie, ziekenbezoek, liturgie, koren, bestuurlijke activiteiten, thematische gespreksgroepen, enz. In eerste instantie bedoeld voor de niet-beroepskrachten in de vele uiteenlopende activiteiten. Vanuit het vermoeden dat daar een eigen kundigheid ligt, een eigen krediet in geloofszaken ook, en wellicht ook een eigensoortige problematiek. Deze dingen worden aan de orde gesteld, niet om ze te gebruiken voor afstandelijke theorieën, maar juist om ze via handzame reflectie en onderling gesprek terug te leiden naar de praktijk.

In de afgelopen maanden is via een bescheiden rondzendbrief gevraagd naar ervaringen van leken in de kerk. Er is royaal op geantwoord. Deze ervaringen vormen het uitgangspunt voor de werkdag.

In de ochtend zullen een drietal theologen hun eigen lezing van dit materiaal presenteren, telkens in een klein half uur: Drs. Arthur Polspoel, Drs. Bärbel de Groot-Kopetzky en Prof.Dr. Knut Walf. De vragen die ze erbij stellen en de perspectieven die ze erbij zien, zullen mede de aanzet vormen van de workshops in de middag. Op deze kleinere gespreksgroepen (ongeveer 15 mensen), die georganiseerd worden op titel van onderscheiden activiteiten, is vooraf ingetekend. Daar kunnen deze ervaringen en de gemaakt te reflecties verder uitgediept en verhelderd worden. Voor goede gespreksleiding wordt gezorgd. Het welslagen van dit gesprek is het voornaamste doel van de dag. Dit neemt niet weg, dat ook suggesties verzameld zullen worden, die hun weg moeten vinden naar de aanstaande bisschoppensynode over de leek in de kerk.

De dag wordt afgesloten met een gebedsdienst in de Maranathakerk, te samen met de leden van het Werkgenootschap van Katholieke Theologen in Nederland, die op diezelfde dag in de directe nabijheid een theologisch symposium houden over de vrouw in de kerk.

PROGRAMMA

DAGORDE

- 9.30 - 10.00 Ontvangst en koffie in de hal
- 10.00 - 10.30 Opening door Prof.Dr. K. Merks, decaan van de Theologische Faculteit
- 10.30 - 11.00 Eerste reflectie door drs. Arthur Polspoel, pastoraal theoloog
- 11.00 - 11.30 Tweede reflectie door drs. Bärbel de Groot-Kopetzky, feministisch theologe
- 11.30 - 12.00 Koffiepauze
- 12.00 - 12.30 Derde reflectie door prof.dr. Knut Walf, hoogleraar kerkelijk recht
- 12.30 - 14.00 Lunchpauze
- 14.00 - 16.00 Werkgroepen, met eventueel een onderbreking
- 16.30 - 17.00 Afsluitende gebedsdienst in Maranatha

De werkgroepen in de middag zijn ingedeeld naar de veelsoortigheid van activiteiten in een parochie:

- verwelkomingsgroep
- 1ste communie voorbereiding
- vormselvoorbereiding
- jongerenpastoraat
- volwassenengespreksgroepen
- kerkverzorging (schoonmaak e.d.)
- liturgiegroepen
- lectoren
- koren
- ziekenbezoek
- bejaardenbezoek
- MOV-groepen
- financiën en administratie
- parochievergadering

*- l'apport de l'Eglise a sont
Fundaçã o Guidã o Futuro
les theologiens)*

*les Rns comme locus
theologiens*

*- au- delà des dianges
structurals*

PERSONALIA

Bärbel de Groot-Kopetzky studeerde theologie te Bethel (bij Bielefeld), Göttingen, Utrecht en Nijmegen. Zij was werkzaam als staffunctionaris van "Concilium", missiesecretaris van het bisdom Groningen, studiesecretaris van het Kontakt Katholiek Educatief Werk (KKE) en bedrijfspastor te Utrecht. Zij is momenteel docente feministische theologie aan de Hogeschool voor Theologie en Pastoraat te Heerlen.

Ook is zij lid van de Sektie Sociale Vragen van de Raad van Kerken. Mevr. De Groot publiceerde over vormingswerk en verschillende artikelen over feministische theologie in De Bazuin, Kosmos en Oecumene, Ons Geestelijk Leven en in de bundel "Zij waait waarheen zij wil" (1986).

Arthur Polspoel studeerde aanvankelijk Weg- en waterbouwkunde. Later ging hij theologie studeren aan de Theologische Faculteit te Tilburg. Hij was pastoraal werker te Dongen en Breda-Noord en is momenteel werkzaam als supervisor en stagebegeleider aan de Theologische Faculteit van Tilburg. Daarnaast is hij als docent verbonden aan de M.O. opleiding Theologie te Tilburg en actief in het cursuswerk voor vrijwilligers. Hij publiceerde "Wenen om het verloren ik", een studie over rouwverwerking en hulpverlening.

Knut Walf studeerde filosofie, rechten, theologie en kerkelijk recht te München en Fribourg. Hij was vice-directeur van de Theologische Fortbildung in Bayern (Freising) en docent voor canoniek recht en "Staatskirchenrecht" te München. Momenteel is hij hoogleraar canoniek recht te Nijmegen en Tilburg. Daarnaast is hij gastdocent aan de universiteiten van Saarbrücken en Fribourg, en als redacteur verbonden met de tijdschriften Concilium en Orientierung. Hij publiceerde enige boeken en talloze artikelen over kerkelijk recht alsook over Lao Tse en het Taoïsme.

Fundação Cuidar o Futuro

1. In de hal van de Faculteit is een balie ingericht. Hier moet men de inschrijving laten checken en kan men inlichtingen krijgen over de verschillende zaken het congres betreffend.
2. Koffie, thee en lunchbenodigdheden zijn tegen kostprijs te verkrijgen in de aula en de hal van de Faculteit.
3. De ruimte achter de aula is gereserveerd voor de leden van het congrespresidium, sprekers en gasten (D 22).

THEOLOGEN EN DE UITDAGING VAN DE FEMINISTISCHE THEOLOGIE

Het Werkgenootschap van Katholieke Theologen in Nederland viert dit studiejaar (1986-87) zijn veertig-jarig bestaan. Het is gegroeid van een discussiegroep van uitsluitend priestertheologen naar een rijk geschaakte werkgemeenschap van theologen en theologes. Daarmee is ook een van de meest opmerkelijke verschuivingen in de theologiebeoefening van de laatste veertig jaar gesignaleerd. Van een uitgesproken clericale aangelegenheid is de theologie a.h.w. gelaiciseerd. Het is een academische discipline geworden met alle professionele effecten vanden, die toegankelijk is voor ieder. Deze ontwikkeling is op zichzelf opmerkelijk genoeg om nader bezien te mogen worden. In elk geval heeft zij tot concrete accentverschuivingen geleid, die tot zo'n nadere beschouwing nopen.

In het kader van deze werkdag zullen enige aspecten van de ontwikkeling in het bijzonder worden beschouwd. Vooreerst wil het Werkgenootschap op deze dag terugkijken naar 40 jaar theologie bedrijven in Nederland, in katholieke en oecumenische kring. Op de tweede plaats wil zij daarbij bijzondere aandacht geven aan de ontwikkeling van de feministische theologie. Daarbij zullen meerdere aspecten aandacht krijgen. Men denke aan de criteria om de identiteit van de feministische theologie vast te stellen of aan de relatie tussen feminisme als algemene culturele stroming en theologie en godsdienstwetenschap of aan de relatie met spiritualiteit. Maar ook meer concrete aspecten als de ontwikkeling van de opleidingen, de beroepsmogelijkheden en de eisen van professionaliteit zullen aan de orde komen. Dat laatste gebeurt aan de hand van het rapport "Van zusters, meiden en vrouwen. Tien jaar feminisme en theologie op faculteiten en hogescholen in Nederland", (m.n. de pag. 13-25 en 301-323).

THEOLOGEN EN DE UITDAGING VAN FEMINISTISCHE THEOLOGIE

09.30-10.00 uur: Ontvangst en koffie

10.00-10.30 uur: Opening en Woord van welkom door prof.dr. K. Merks

10.30-11.30 uur: 40 Jaar theologie bedrijven
door dr. T. Schoof, red.secr. Tijdschrift voor Theologie

11.30-12.00 uur: Pauze

12.00-12.30 uur: Theologie bedrijven in feministisch perspectief
door prof.dr. Ursula King (University of Leeds)

13.00-14.00 uur: Lunch

14.00-16.30 uur: Workshops over verschillende aspecten van de feministische theologie - onderbroken door een pauze - met prof.dr. Ursula King, drs. Anne-Marie Korte en drs. René van Eyden

16.30-17.00 uur: Feestelijke gebedsdienst

18.30-22.00 uur: Theologenontmoeting

Het dagprogramma van het Werkgemeenschap voor Katholieke Theologen in Nederland zal zich in zijn geheel afspelen in de Mariathakerk. Het avondprogramma is op de Faculteit in zaal D 8 en de Aula.

René van Eyden studeerde theologie te Rijsenburg en Nijmegen. Hij was pastor in het bisdom Groningen en is momenteel docent systematische en praktische theologie aan de Katholieke Theologische Hogeschool van Utrecht. Hij voerde mede de redactie voor de bundel "Zij waait waarheen zij wil" (Baarn, 1986).

Ursula King studeerde vanaf 1958 te Bonn, München, Parijs (Institut Catholique, Collège de France en Ecole des Hautes Etudes Sorbonne), Tübingen, London en Delhi, met name filosofie, fenomenologie van de religie en theologie. Zij heeft een Ph.D van Kings College te London (1977), een M.A. van de Universiteit van Delhi (filosofie-1969) en S.T.L. van het Institut Catholique (theologie, 1963). Zij was werkzaam als gastdocente aan verschillende academische instituten in Engeland en India. Momenteel is zij hoogleraar aan het "Department of Theology and Religious Studies" aan de universiteit van Leeds. Zij publiceerde over Teilhard de Chardin en christelijk platonisme, mystiek, religieuze symboliek, Indische religies en feminisme.

Anne-Marie Korte studeerde filosofie en theologie te Nijmegen. Zij werkte mee aan het project "Feminisme en Theologie" en was tijdelijk docente Feminisme en christendom te Nijmegen. Momenteel is zij Universitair Docent Theologische Vrouwenstudies aan de Katholieke Theologische Hogeschool te Utrecht. Zij voerde mede de redactie van "Van zusters, mannen en vrouwen. Tien jaar feminisme en theologie op faculteiten en hogescholen in Nederland" (ILMO/IWFT, Utrecht, 1986).

Ted Schoof studeerde na zijn priesteropleiding (o.p.) theologie te Nijmegen. Hij is docent aan de Theologische Faculteit van de KUN en redactiesecretaris van Tijdschrift voor Theologie. Hij publiceerde over de recente ontwikkelingen in kerkelijke verhoudingen en in de theologie.

Fundação Cuidar o Futuro

1. In de hal van de Faculteit is een balie ingericht. Hier moet men de inschrijving laten checken en kan men inlichtingen krijgen over de verschillende zaken het congres betreffend.
2. Koffie, thee en eenvoudige lunch worden geserveerd in de Maranatha-kerk.
3. De avondbijeenkomst van de theologen vindt plaats in de Faculteit: zaal D 8 en Aula. U wordt om precies 19.30 uur verwacht.

DE GELOVIGE EN DE AGENDA VAN DE TOEKOMST

Het geloof in de maakbaarheid van samenleving en cultuur heeft de laatste jaren geleden. Een agenda voor de toekomst als een preciese blauwdruk en trefzeker werkplan tegelijk, stuit op ongeloof en scepsis. Dat laat echter onverlet dat een besef van verantwoordelijkheid voor het lot van medemensen en voor de gang van zaken in de wereld waarin zij te leven hebben, onontkoombaar met het christelijk geloof is gegeven, daardoor wordt gevoed en geduid. Dat besef, gedeeld in de geloofsgemeenschap, krijgt concreet gestalte in vele vormen van sociaal engagement, van inzet voor menswaardige verhoudingen en levensomstandigheden, van de aanwending van middelen en capaciteiten voor het algemeen belang en tenslotte in de bereidheid elkaar te bevestigen in het geloof. Zo gezien krijgt de agenda voor de toekomst de trekken van de inventarisatie van de aandachtspunten die, tegen de achtergrond van een rijke traditie en vanuit de verwachtingen omtrent toekomstige ontwikkelingen, in het geloofsgesprek aan de orde moeten blijven komen. In een goede afstemming van gezag en deskundigheid, ideaal en realiteitsbesef, leiding en inzet moet traditie de trekken krijgen van het levende proces, waarin de geloofsgemeenschap van vandaag, als de verstandige huisvader uit de Schrift, uit het oude nieuw te voorschijn haalt.

Vanuit deze overwegingen bieden de Katholieke Raad voor Kerk en Samenleving, de Radboudstichting en het Thijmgenootschap een programma aan dat, nauw aansluitend tegen datgene waar zij dagelijks mee bezig zijn, in hoofdlijnen dat geloofsgesprek wil verkennen en voeren. De gekozen werkvormen, inleidingen en workshops, doen een beroep op de twee grondhoudingen die voor het slagen van het geloofsgesprek van vitaal belang zijn: de bereidheid om zich te laten gezegen en de bereidheid om getuigenis af te leggen van de hoop die leeft.

*le RIZINE comme point de départ de la culture
(condition pour q l'esprit soit libre)*

la relativité des choses vs. L. foi n'est
pas relative

DAGORDE

- 09.30-10.00 uur : Omgang : Koffie
Inschrijven
- 10.00-10.45 uur : Aula : Woord van welkom door prof.dr. Karl Merks
signer de vte „Tekens van leven; hoop voor nu en morgen”
Rede door prof.dr. Ad Peperzak
- 10.45-11.15 uur : Omgang : Pauze
- 11.15-13.00 uur : Eerste sessie workshops
- l'absence de Dieu & le social* AZ 05 : De gelovige en de godspraak
met zr. Leonarda van Leeuwen en
prof.dr. Anton Houtepen
- hierarchy* AZ 111 : De gelovige en de democratie
met mr. Yvonne Timmerman-Buck en
drs. Joep Baartmans
- ordre économique* AZ 112 : De gelovige en de sociaal-economische orde
met dr. Eduard Kimman en
drs. Maria Martens
- AZ 113 : De gelovige en de wereldvrede
met Cyriel Desmet en drs. Jan ter Laak
- AZ 116 : De gelovige en de kunst
met mr. Ton Frenken en Michel v.d. Plas
- 13.00-14.00 : Omgang : Lunch
- 14.00-15.45 : Tweede sessie workshops
- catechese* AZ 05 : De gelovige en de geloofsoverdracht
met prof.dr. Trees Andree en
dr. Pieter van Hoof
- vision du monde* AZ 111 : De gelovige en het moderne wereldbeeld
met prof. dr. Piet Leenhouders en
prof.dr. Gerard Staal
- sc. sociale* AZ 113 : De gelovige en de zorgvoorzieningen
met prof.dr. Rob van Kessel en
drs. Martien Pijnenburg
- inter-pers.* CZ 104 : De gelovige en de relatievorming
met dr. Marc Christiaens en
dr. Miriam Steemers-van Winkoop
- écologie* CZ 113 : De gelovige en het milieu
met drs. Irene Dankelman en
dr. Chris Hermans
- 15.45-16.15 : Omgang : Pauze
- 16.15-17.00 : Aula : „Hoe koud het was en hoe dichtbij; over de
spanning van het gelovig leek zijn in onze
maatschappij”
Slotrede door prof.dr. Theo Zweerman
- 17.00 uur : Aula : Besluit van de dag door dr. Ilse Bulhof

Fundação Cuidar o Futuro

Trees Andree studeerde, na een opleiding aan de Pedagogische Academie, te Utrecht Pedagogiek en Sociale Wetenschappen. Na verschillende functies in het onderwijs en in pedagogische instituten, is zij momenteel werkzaam als universitair hoofddocent Ortho- en Klinische Pedagogiek aan de R.U. te Utrecht. Zij publiceerde over onderwerpen van pedagogische aard, m.n. ook over geloofsopvoeding.

Joep Baartmans studeerde Nederlandse taal en letterkunde aan de KUN. Zij is docente Nederlands aan een scholengemeenschap voor HAVO/VWO te Boxmeer en fractievoorzitter van de fractie van de Partij van de Arbeid in de Provinciale Staten van Noord-Brabant.

Marc Christiaens studeerde filosofie, theologie en familiale en sexuologische wetenschappen te Leuven. Hij was assistent te Leuven en docent seksuele ethiek en bio-ethiek. Momenteel is hij universitair hoofddocent aan de afdeling Ethiek i.v.m. de geneeskunde aan de KUN. Hij publiceerde over onderwerpen van seksuele ethiek, medische ethiek en bio-ethiek.

Irene Dankelman studeerde biologie en is projectmedewerkster van de International Union for Conservation of Nature and natural Resources. Zij was wetenschappelijk assistent aan de VU te Amsterdam en is, als bestuurslid en redacteur, verbonden met verschillende initiatieven voor milieubehoud, ontwikkelingsbeleid en natuurbescherming. Over deze zaken publiceerde zij in verschillende tijdschriften.

Cyril Desmet studeerde aan de Koninklijke Militaire School en de Hogere Krijgsschool te Brussel. Hij is kolonel SBH en docent aan de Koninklijke Militaire School te Brussel en de Koninklijke School van de Geneeskundige Dienst te Gent. Hij was voorzitter van de kring van Christen Officieren van België. Verder is hij lid van het IPB, van het Belgische Defensiestudiecentrum en van werkgroepen "Vrede" van de universiteiten van Leuven en Namen. Hij publiceerde over vredesstrategie.

Ton Frenken studeerde aan de KUN (rechten) en aan de Academie voor Vormgeving en Kunsten te Eindhoven. Hij was werkzaam als directeur van de Culturele Raad van Noord-Brabant. Momenteel is hij docent aan de Kunstacademie te Den Bosch en cultureel adviseur van de provincie Noord-Brabant. Hij publiceerde over beeldende kunst en kunstbeleid. Hij is zelf beeldend kunstenaar.

Chris Hermans studeerde, na een opleiding aan de Pedagogische Academie, theologie te Nijmegen. Hij was docent catechese in het middelbaar onderwijs en wetenschappelijk onderzoeker in het kader van het Stegon. Momenteel is hij Universitair docent Katechetiek te Nijmegen.

Pieter van Hoof studeerde theologie te Tilburg en Nijmegen en (postacademisch) Jeugdsociologie. Hij was als studiesecretaris verbonden aan het SRKK en is momenteel werkzaam bij de KRO als redacteur van o.a. "Er is meer tussen hemel en aarde" en "Punt-Komma". Hij is lid van het trefpunt voor Socialisme en Levensovertuiging in de PvdA, voorzitter van de Stichting Bemiddeling Adoptie en verbonden aan de telefonische hulpdienst te Utrecht.

Anton Houtepen studeerde na zijn priesteropleiding theologie te Nijmegen en Heidelberg. Hij was stafmedewerker aan het DPC te Breda en oecumenisch adviseur van de bisschop van Breda. Momenteel is hij directeur van het Interuniversitair Instituut voor Missiologie en Oecumenica en Bijzonder Hoogleraar Fundamentele Theologie aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Hij publiceerde veelvuldig over theologische onderwerpen.

Rob van Kessel studeerde na zijn priesteropleiding theologie te Rome. Hij was werkzaam in het basispastoraat en vervulde bestuursfuncties in het Werkgenootschap van Katholieke Theologen in Nederland en het DISK. Hij was lid van de werkgroep Kerk en Staat van de KRKS. Momenteel is hij hoogleraar Systematische Theologie aan de KTHU.

Eduard Kimman studeerde filosofie en theologie in het kader van de priesteropleiding (s.j.) en daarna economie, bedrijfskunde en sociale ethiek aan de Erasmusuniversiteit te Rotterdam. Hij was als docent en pastor werkzaam in Indonesië en de USA. Sinds 1985 is hij door zijn orde vrijgesteld voor het beoefenen van de economische ethiek. In dat kader doceert hij. Hij publiceerde verschillende artikelen, m.n. over de brief van de Amerikaanse bisschoppen over de economische orde.

Jan ter Laak studeerde na zijn priesteropleiding (Aartsbisdom) klassieke letteren. Hij was werkzaam in het Omroeppastoraat en is momenteel algemeen secretaris van de katholieke vredesbeweging Pax Christi en lid van het bestuur van het IKV. Tevens is hij voorzitter van het bedrijfspastoraat in het Aartsbisdom Utrecht.

Piet Leenhouders studeerde filosofie en theologie in het kader van de priesteropleiding (ofm-cap) en promoveerde in de filosofie na studies te Rome en Leuven. Hij is hoofdmedewerker filosofie aan de Theologische Faculteit van Tilburg en Bijzonder Hoogleraar Filosofie namens de Radboudstichting aan de Technische Universiteit van Eindhoven. Hij verzorgde verschillende publicaties over de relatie van wijsbegeerte en christelijke traditie.

Leonarda van Leeuwen studeerde theologie (MO-a en b) en volgde verschillende pastorale trainingen. Zij was abdis van de Clarissengemeenschap te Megen en presidente van de Unie St. Clara. Momenteel is zij lid van de kloostergemeenschap "De Bron" in Nijmegen. Zij is werkzaam in de pastorale begeleiding van personen en groepen en in het bezinningswerk. Zij publiceerde in verschillende tijdschriften over secularisatie en spiritualiteit.

Maria Martens studeerde theologie te Nijmegen en was werkzaam als katechese-docent. Momenteel is zij stafmedewerker van de Nederlandse Missieraad en leidt als zodanig het secretariaat Buitenland van de NMR.

Michel van der Plas studeerde aan het NOIB te Breukelen. Hij is redacteur van Elseviers Magazine, publicist en dichter. Hij publiceerde o.a. enige opmerkelijke boeken over de recente kerkgeschiedenis, m.n. in Nederland. Hij is verder bekend als verzorger van heldere vertalingen en schrijver van cabareteksten.

Ad Peperzak studeerde na zijn priesteropleiding (ofm) filosofie aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte te Leuven en aan de Sorbonne te Parijs. Momenteel is hij hoogleraar Kenleer, Metafysiek en Ethiek aan de KUN. Daarnaast vervult hij enige gast-hoogleraarschappen. Hij publiceerde over uiteenlopende wijsgerige onderwerpen.

Martien Pijnenburg studeerde theologie en verpleegkunde (HBO-V) te Nijmegen. Hij was werkzaam als verpleegkundige op de afdelingen neurologie en gynaecologie en is momenteel als stafmedewerker verbonden aan de Katholieke Raad voor Kerk en Samenleving (werkgroep Kerk en Gezondheid) en de afdeling Ethiek i.v.m. de Geneeskunde van de Katholieke Universiteit te Nijmegen. Hij publiceerde artikelen op zijn vakgebied in o.a. Metamedica en Tijdschrift voor Theologie.

Gerard Staal studeerde medische biologie aan de Rijksuniversiteit van Utrecht. Hij was werkzaam als wetenschappelijk medewerker en lector in de haematologie en is sinds 1980 hoogleraar in de medische enzymologie en hoofd van de afdeling medische enzymologie van het Academisch Ziekenhuis in Utrecht. Hij is voorzitter van de Marienburgvereniging.

Myriam Steemers-Van Winkoop studeerde theologie in Heerlen en Nijmegen. Zij was werkzaam als verpleegkundige en is momenteel als studietoelager verbonden aan het Secretariaat van het Rooms Katholiek Kerkgenootschap in Nederland. Zij promoveerde in 1983 op een dissertatie, getiteld: Eenzaamheid; voorrecht voor een enkeling, noodlot van velen.

Yvonne Timmerman-Buck studeerde rechten (m.n. strafrecht) te Tilburg. Zij was werkzaam op het ministerie van Justitie en is momenteel stafmedewerker van het Wetenschappelijk Bureau voor het CDA. Zij is lid van (het DB van) de Katholieke Raad voor Kerk en Samenleving. Zij publiceerde over politieke vraagstukken als de verhouding van kerk en staat, de emancipatie van de vrouw en de burgerlijke positie van niet-huwelijkse tweerelaties. Zij voerde de redactie van de studie "1 + 1 = SAMEN".

Theo Zweerman studeerde theologie te Wychen en wijsbegeerte te Leuven en Parijs. Hij was lector aan het filosoficum van de Franciscanen te Venray. Momenteel is hij buitengewoon hoogleraar in de wijsbegeerte en in de franciscaanse spiritualiteit aan de Katholieke Theologische Hogeschool te Utrecht en de Theologische Faculteit van de Rijksuniversiteit van Utrecht. Hij publiceerde studies over de geschiedenis van de moderne wijsbegeerte (m.n. Spinoza) en de franciscaanse spiritualiteit (o.a. overdenkingen bij het Zonnelied van Franciscus van Assisi). Zijn inaugurele rede was getiteld: Lof der Verlegenheid (1986).

1. Sprekers, gasten en persvertegenwoordigers worden door het congrespresidium ontvangen in de Portrettenzaal, links van de aula.
2. Koffie en thee zullen geserveerd worden vanuit uitschenkpunten in de omgang voor de aula. Ook de lunch wordt vanuit deze punten geserveerd.
3. U ontvangt bij inschrijving een apart werkboekje met de stellingen van de referenten en verdere gegevens over de workshops.
4. In de loop van de middagsessie gellieve U niet de aula in te gaan. Er is dan een concertrepetitie.

HET VOLK VAN GOD IN DE WERELD VAN VANDAAG

De slotzitting van het congres "Leken; deskundigen bij de gratie Gods" zal worden gekenmerkt door de poging om de verschillende deelonderwerpen, in de voorgaande dagen aan de orde geweest, in samenhang en perspectief te plaatsen. Samenhang is er vooreerst vanuit de specifieke plaats van de christelijke traditie in de moderne cultuur en de mogelijkheden en moeilijkheden die daarmee voor de gelovige zijn gegeven om het geloof te beleven. Vaak is sprake van een spanningsveld: tendenzen tot een zo verregaande identificatie met de moderne cultuur, dat de identiteit als christen vervaagt, worden opvallend afgewisseld door tendenzen naar isolering van de geloofsgemeenschap ten opzichte van de omringende cultuur. De gelovige weet echter, dat het hier en nu de hem door God gegunde plaats is, die hij in kritische afweging en gewetensvol engagement heeft te profileren tot het uur van genade en waarheid.

Markant werkt de confrontatie van traditie en actualiteit uit in de vraag naar aangepaste zeggings- en verhoudingen, waardoor een levende geloofsgemeenschap kan ontstaan. Daarin kunnen gelovigen elkaar bevestigen en tegemoet komen aan de behoefte aan saamhorigheid in een geatomiseerde samenleving. Zo groeit een nieuwe kerk waarin ambtsdragers en leken samenwerken tot heil van kerk en samenleving, vanuit respect voor elkaars eigenheid en verantwoordelijkheid.

De synode van October 1987 zal nader ingaan op de beginselen vanwaaruit die vernieuwde verhoudingen kunnen worden opgebouwd. Gepoogd zal worden vanuit de welzijnsheden van het congres een creatieve bijdrage te leveren aan het werk van de synode in de vorm van enige basisoverwegingen en vota.

*resp. pour le monde ^{Cassini} isolé
 qu'est-ce q'cela veut dire?
 ↓ concept moderne/liberté/on peut faire q' chose
 nouvelle pensée
 il y a spiritualité*

DAGORDE

10.00-10.30 uur	: Omgang	: Inschrijven Koffie
→ 10.30-10.40	: Aula	: Woord van Welkom door prof.dr. Karl Merks
10.40-11.25	: Aula	: Verantwoordelijkheid van de christen tussen wereldvlucht en assimilatie door: mevr. Maria de Lourdes Pintasilgo
11.25-11.45	: Omgang	: Pauze
11.45-12.30	: Aula	: Communio en Democratie in de kerk door: dr. David Seeber
12.30-13.30	: Restaurant	: Lunch
13.10-14.15	: Aula	: Macht en leiding als dienst in de kerk door: mgr.dr. Ben Möller
14.15-14.45	: Aula	: <u>Vota voor de synode te Rome</u> door: <u>prof.dr. Anton Weiler</u>
14.45-15.15	: Omgang	: Pauze
15.15-16.30	: Aula	: Viering van de Eucharistie Voorganger: mgr.dr. Ben Möller

Fundação Cuidado Futuro

Esprit

Création

en quoi consiste la complexité

• les nouveaux systèmes de
système

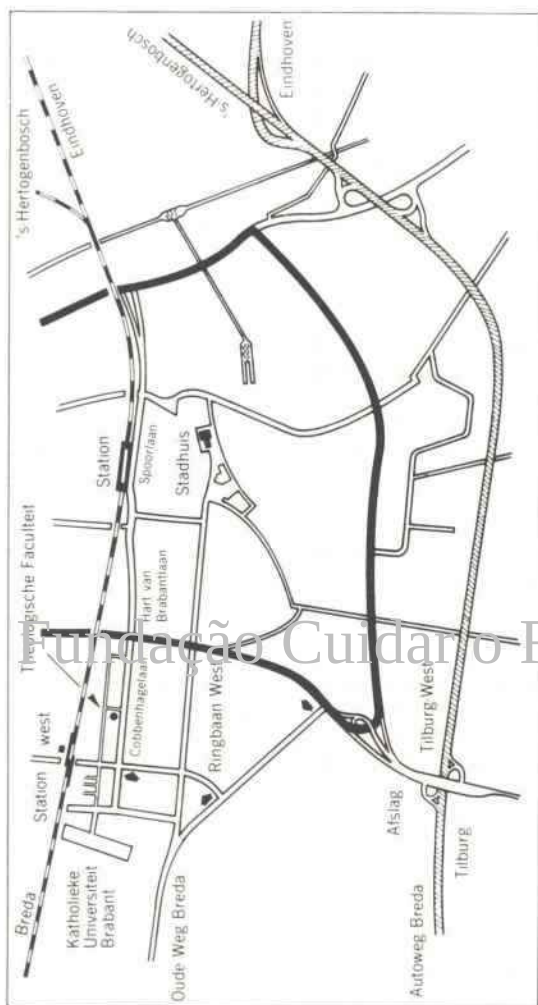
politiciens:
professionnels du pouvoir

Mgr.dr. Ben Möller studeerde na zijn priesteropleiding Godsdienstwetenschappen te Nijmegen, waar hij tot 1969 als docent in de wijsbegeerte van de religie werkzaam was. In 1969 werd hij benoemd tot de tweede bisschop van Groningen. Naast de zorg voor zijn bisdom is hij vanuit de Bisschoppenkonferentie speciaal belast met de Europese contacten, als vice-voorzitter van de CCEE, met katechese en doctrinaire kwesties als voorzitter van de betreffende bisschoppelijke commissies en met de opleiding van priesters en diakens, de oecumene en de pastorale werkers als lid van de betreffende bisschoppelijke commissies. Hij is Vice-Kanselier van de Katholieke Universiteit Nijmegen en lid van de Centrale Beleids-Commissie.

Maria de Lourdes Pintasilgo studeerde chemie te Lissabon en was enige jaren actief werkzaam in de research rond kernenergie. Vanaf 1969 werd zij politiek actief als lid van het Portugese parlement, staatssecretaris voor Sociale Zaken, ambassadeur bij UNESCO, en, in 1979, minister-president van Portugal. Momenteel is zij werkzaam als adviseur van de president van de Republiek. Zij is lid van de club van Rome, van het World Policy Institute, van de United Nations University Council en van de Interaction Council of Former Heads of Gouvernement. Zij publiceerde over uiteenlopende onderwerpen op het gebied van participatie en emancipatie van vrouwen, cultuurpolitiek, ontwikkelingsvraagstukken en christelijke spiritualiteit.

David Seebert studeerde filosofie, sociologie, geschiedenis en theologie en is gepromoveerd in de wijsbegeerte. Hij is hoofdredacteur van Herder Korrespondenz en werkt mee aan verschillende kranten, tijdschriften en programma's voor radio en t.v. Hij geldt als een der best ingevoerde commentatoren van de kerkelijke en culturele ontwikkelingen van het moment. Hij publiceerde over het Tweede Vaticaanse Concilie, over paus Paulus VI (Papst im Widerstreit) en was mede-uitgever van het Handwörterbuch religiöser Gegenwartsfragen.

Anton Weiler studeerde wijsbegeerte en geschiedenis te Nijmegen en Parijs (Sorbonne Ecole de Chartes en Ecole Pratique des Hautes Etudes). Hij was wetenschappelijk medewerker aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen en sinds 1964 Hoogleraar in de algemene en vaderlandse geschiedenis, en de wijsbegeerte van de geschiedenis (sinds 1965). Hij is voorzitter van de Katholieke Raad voor Kerk en Samenleving, van het Kollege van Kuratoren van de Katholieke Theologische Hogeschool Utrecht, van de Wetenschappelijke Raad en van de redactie van de Annalen van het Thijmgenootschap. Hij publiceerde talrijke artikelen in tijdschriften en encyclopedieën.

1. Sprekers, gasten en persvertegenwoordigers worden door het Congrespresidium ontvangen in de portrettenzaal, links van de aula.
2. Koffie en thee zullen geserveerd worden vanuit uitschenkpunten in de omgang voor de aula.
3. De lunch zal geserveerd worden in het restaurant, rechts van het hoofdgebouw.
4. Voor de viering van de Eucharistie zal een apart tekstboekje beschikbaar zijn.

Fundação Cuidar o Futuro